

ΑΔΕΛΦΟΥ ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΙΣ

(Συνέχεια *Ιδε Φυλλ. Γ*.)

Λίαν δύσκολον εἶναι νὰ δοθῶσι περὶ ἀρεσκείας κανόνες ἀσφαλεῖς τε καὶ βέβαιοι. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι, ὅτι αἱ φυσικαὶ χάριτες δὲν ἀρέσκουσιν ἐπὶ πολὺ χωρὶς τὴν ἀξιοπρέπειαν, ἡ δὲ ἀξιοπρέπεια καὶ ἄνευ τῶν φυσικῶν χαρίτων διτηνεκῶς τιμᾶται καὶ δοξάζεται. Ἀνάγκη ὅθεν αἱ γυναῖκες νὰ ᾔνε καθωραϊσμέναι μὲ τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ νὰ συνάπτωσι τὰς χάριτας μὲ τὴν ἀρετὴν (α) ὅθεν ἐπαναλαμβάνω τὸ ἀνωτέρω ρηθὲν ὅτι δὲν περιορίζω τὴν ἀρετὴν τῶν γυναικῶν εἰς μόνον τὴν αἰδῶ, ἀλλὰ τὴν ἐπεκτείνω ἐτι καὶ περαιτέρω διότι ἡ τιμία γυνὴ ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ πλείστας ἠθικὰς ἀρετάς, ὡς τὴν σωφροσύνην, τὴν εὐθύτητα, τὴν φρόνησιν, τὴν γενναϊότητα καὶ πολλὰς ἄλλας.

Αἱ λαμπραὶ λεγόμεναι ἀρεταί, εἶναι τοῦ γυναικείου φύλου πάντῃ ἀλλότριαι· εἰς τὰς γυναικὰς ἀρμόζουσι μᾶλλον αἱ ἀπλαῖ καὶ εἰρηνικαί. (β) Εἰς τῶν ἀρχαίων λέγει. « Αἱ » μεγάλαι ἀρεταὶ μόνον διὰ τοὺς ἀνδρας προωρίσθησαν, » τῶν δὲ γυναικῶν ἐπαινεταὶ εἶσιν, οὐχὶ δημοσίως ἐπαινοῦμεναι, ἀλλ' ἐκεῖναι περὶ τῶν ὁποίων λόγος οὐδεὶς ἢ » ἐλάχιστος μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν γίνεται. » Τὸ κατ' ἐμὲ ἤθελον εἶπει ὅτι, πᾶσα γυνὴ ἀνάγκη νὰ ἀπορρίπτῃ τὴν κοσμικὴν περιφάνειαν καὶ ματαίαν ἐπίδειξιν νὰ περιορίζεται ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς αἰδοῦς, καὶ νὰ εὐχαριστῇται γενομένη θεατῆς ἑαυτῆς. « Ἡ γενναία ψυχὴ, ἔλεγε Πλίνιος ὁ νεώτερος, εὐχαριστεῖται μᾶλλον εἰς τὴν μαρτυρίαν τῆς συνειδήσεως, παρὰ εἰς τοὺς θορυβώδεις κρότους τῆς φήμης. Αἱ πράξεις ἡμῶν δὲν πρέπει νὰ τρέχωσι κατόπιν τῆς δόξης, ἀλλ' ἡ δόξα κατόπιν τῶν πράξεων. (γ)

(α) Les femmes ont un moyen sûr de devenir des beautés d'une expression touchante; c'est d'être intérieurement bonnes, douces, compatissantes, sensibles, bienfaisantes et pieuses; les affections d'une âme vertueuse imprimeront sur leurs traits des caractères célestes, et qui seront beaux jusque dans l'extrême vieillesse. (B. de Saint-Pierre)

(β) La pureté de l'âme et de la conduite, est la première gloire de la femme. (Mme Staël)

(γ) La dignité de la femme est d'être ignorée; sa gloire est dans l'estime de son mari, ses plaisirs dans le bonheur de sa famille; (J. J. Rousseau.)

Ἡ ἀρετὴ μόνη ἔλεγεν ὁ Μάρκος Αὐρήλιος ἐξομοιοῦ τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸν θεόν· τοῦτο εἶναι ἀναντιρρήτον, τὴν ἀρετὴν δὲ παρακολουθεῖ ἡ εὐδαιμονία· διότι αἱ δύο αὗται εἰσὶν ἀλληλένδετοι καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἀδιαχώριστοι· ἐπομένως ἔσο πεπεισμένη ὅτι ποτὲ δὲν θὰ γείνης εὐτυχὴς ἢ διὰ τῆς ἀρετῆς, καὶ ἀπεναντίας, ποτὲ δὲν θὰ δυστυχῇσῃ, εἰμὴ ἔνεκα παρεκτροπῆς τινός· ὅστις δὲ ἐξετάσῃ ἑαυτὸν μετ' ἀκριβείας, θέλει πεισθῇ ὅτι αἱ ἐπισυμβαίνουσαι δυστυχίαι προήλθον ἢ ἐκ τινος παρεκδίασεως, ἢ ἔνεκα ἀθετήσεως ἀρετῆς τινός· διότι « ὅπλον μέγιστον ἐστὶν ἡ ἀρετὴ βροτοῖς » (α) ἔνθα λοιπὸν δυστυχὴς περίστασις ἐκεῖ καὶ ἀθωότητος ἔλλειψις. Τέλος πάντων, ὅπου ὑπάρχει ἀρετὴ ἐκεῖ ἐνυπάρχουσιν ἡ θυμῆδία, ἡ ἡδονὴ, καὶ τῆς ψυχῆς ἡ διάχυσις δι' ὧν ἡ ἀρετὴ ἀνταμείβει τοὺς ὁπαδοὺς τῆς.

Ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἀρέσκουσιν εἶναι εἰς τὰς νέας ἐμφυτος, ἐπειδὴ εὐρίσκουσαι ἀποκεκλεισμένην τὴν πρὸς τὴν δόξαν ὁδὸν παρεκτρέπονται εἰς τὴν τοῦ καλλωπισμοῦ ἵνα καταντήσωσιν ὅσον τάχος εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον τῆς ποσότητος ἐπιτεύξεως. Ἀλλὰ σὺ, παρατήρησον ὅτι ὀλίγα ἔτη μεσολαβοῦσι μεταξὺ ὥραιας καὶ δυσειδοῦς γυναικὸς διὰ νὰ καταστείλῃς τὴν ἐπιθυμίαν σου, ἢ τοῦλάχιστον διὰ νὰ μὴ τὴν παριστᾷς καταφανῆ. Θες ὅρον εἰς τὸν ὥραισμόν, ὥστε νὰ μὴ ἐνασχολῇσαι περισπουδᾶστως· διότι αἱ ἀληθεῖς χάριτες δὲν ἐξήρτηνται ἀπὸ τὸν ὥραισμόν τὸν μετ' ἀκριβείας ἐντεχνον (β). Ναὶ μὲν, πρέπει νὰ ὑποκύπτωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν κοινὴν συνήθειαν, ὡς εἰς ζυγὸν δυσσάπορευκτον, ἀλλ' ὅμως ἀποδίδοντες εἰς αὐτὴν τοσαῦτα, ὅσα νὰ τὴν στερήσωμεν δὲν δυνάμεθα (γ). Ὁ περὶ τὸν ἱματισμὸν νεωτερισμὸς δὲν ἤθελεν εἶναι παράλογος, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ θέσῃ τὰ ὅριά του μέχρι βαθμοῦ τινος ἐντελείας, στάσεως ἀνεπικῆς δι' ἡμᾶς, καὶ συστηματικῆς χάριτος, ὥστε ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν νὰ μὴ ἀνακαινίζεται. Ἡ συνεχὴς ὅμως καινοτομία αὕτη, εἶναι μᾶλλον ἀκαταστασία ἢ φιλοκαλίας καὶ εὐπρεποῦς εὐσχημοσύνης, ἐπεξεργασία (δ).

(α) Τέσσαρα τινὰ ζητοῦμεν παρὰ τῶν γυναικῶν: νὰ ἔχωσιν ἀρετὴν εἰς τὴν καρδίαν, σεμνότητα εἰς τὸ μέτωπον, γλυκύτητα εἰς τὰ χεῖλη, καὶ χεῖρας ἐργατικὰς. (Ἀπόφθεγ. Κινεζικόν.)

(β) Καὶ τὰς γυναικὰς ἐν καταστολῇ κοσμίῃ, μετ' αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν, ἢ χρυσῇ ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ· ἀλλ' ὅ πρέπει γυναιεῖν ἐπαγγελομέναις θεοσέδειαν δι' ἔργων ἀγαθῶν (Παύλου πρὸς Τιμόθ. γ. 10).

(γ) Voulez vous être belles, parfaitement belles? avant tout soyez bonnes. (Berville.)

Si vous voulez être belle il faut être bonne, et votre visage prendra cette expression qui plait à tous. (Maquell)

(δ) Il faut être vetue et coiffée simplement quand on est jolie pour avoir plus de grâce, et quand on est laide pour être moins laide. (Mme Necker)

Ἡ κυρίως φιλόκαλος διάθεσις ἀποστρέφεται καὶ ἀποδοκιμάζει τὴν ὑπερβαλλοῦσαν κατὰ τοῦτο ἐπεξεργασίαν, καὶ θεωρεῖ αὐτὰ μηδαμινὰ ὡς τοιαύτην φύσιν ἔχοντα, χωρὶς νὰ ἐνσυχολῇται περὶ αὐτὰ οὐδόλως. Ἡ εὐσχημοσύνη εἶναι καὶ αὐτὴ μία χάρις, διότι συγκαταριθμεῖται εἰς τὴν τάξιν τῶν τερπνῶν καὶ ἐρασμίων· ἄλλως τε καλὸν φύουσι καρπὸν οἱ σεμνοὶ τρόποι· ἀλλ' ὅμως φαίνεται μικροπρεπὴς ὅταν ὑπερβῇ τοὺς ὅρους τῆς. Εἶναι λοιπὸν ἐμφρονος ἀνθρώπου ἴδιον τὸ νὰ φέρεται ἀδικοφύως περὶ τὰ μικροῦ λόγου ἄξια.

Φύσει αἱ νέαι εἶναι φιλοχαρεῖς καὶ φιλεῦθιμοι, καὶ ἐπειδὴ ἀγνοοῦσι τὰ πάντα, βέπουσι μὲ ταραχὴν πνεύματος εἰς πάντα τὰ θυμοτερπῇ καὶ χαριέντα. Ἀλλὰ σὺ φεῦγε τὸν ἄκαιρον γέλωτα (α), τὴν ἄμετρον διάχυσιν καὶ τὰς ἀναρμόστους καὶ ἀπρεπεῖς συνανατροφάς· ἐπειδὴ ἐκ τούτων προκύπτουσιν ἐπιθυμίαι τοσοῦτον σφοδραὶ καθόσον αἱ νέαι εἰσὶ πάντοτε εὐαίσθητότεραι (β). Αἱ τοιαῦται δὲ ἐπιθυμίαι καὶ τὴν ἡσυχίαν ταραττοῦσι, καὶ τοῦ καλοῦ τὸ αἶσθημα διαφθείρουσι καὶ τὴν ὑπόληψιν ἐλαττοῦσι καὶ σμικρύνουσιν· ἐν ἐνὶ λόγῳ σὺ μένε πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς αἰδοῦς καὶ τοῦ πρέποντος. Εἰς τὰς ἀνέτους προσέτι συνανατροφάς πρέπει νὰ ἦσαι καθεστηκυῖα καὶ προσεκτικὴ· διότι δύσκολον εἶναι νὰ φυλαχθῇ ἡ τιμὴ ἀνέπαφος· καὶ ἡ μὲν ὠραία δὲν πρέπει ἐμφανίζομένη συνεχῶς νὰ σμικρύνῃ τοῦ κοινοῦ τὴν πρὸς αὐτὴν ἐπικλησιν· εἰ δὲ καὶ ἀμοιβὴ χαρίτων ἔτι μᾶλλον δὲν συμφέρει.

Πρέπει νὰ οἰκονομῇς τὰς ὁρέξεις σου καὶ τὰς ἐπιθυμίας σου, τοσοῦτω μᾶλλον, ἐφ' ὅσον ἐξ αὐτῶν ἡ ζωὴ μας ἐξήρτηται. Ἐπὶ τούτοις πρέπει νὰ τὰς συντηρῇς διὰ τῆς ἀθωότητος, καὶ ν' ἀποφεύγῃς τοῦ βίου τὴν ἀταξίαν ἢ ὅποια τὰς διαφθείρει καὶ τὰς μεταποιεῖ.

Ὅταν ἡ καρδία ᾖ ἀπαθὴς καὶ ἀμωμος, τότε προσποριζόμεθα οὐκ ὀλίγας ἡδονὰς καὶ ὠφελείας (γ) ἡμεῖς ὅμως πλησιάζομεν εἰς τὰς ἡδονὰς μὲ τὴν ἐπιθυμίαν ἀσθενοῦντος, ὥστε πολλάκις νομίζομεν ἐαυτοὺς εὐχιστήτους ἐνῶ εἰμεθα τὸ ἀνάπαλιν. Ὅταν λοιπὸν ἡ καρδία δὲν ᾖ διεφθαρμένη ἀπὸ τὰ αἰσθήματα ὅσα ἀποπλανᾷ τὴν φαντασίαν μῆτε ὑπὸ τινος πάθους ζέοντος, τότε ἡ ἀθωότης ἐκμυζᾷ καὶ ἐφέλκει ἀπὸ ὅλα τὰ ὄντα τὴν ἐνδεχομένην ἡδονὴν καὶ ὠφέλειαν· ὅστις δὲν εἶναι κακῇ τύχῃ συνειδησμένος εἰς τὰς ζωνρὰς ἡδονάς, ὁ τοιοῦτος καθίσταται εἰς τὰς μετρίας ἀνάκιστος· διότι καθὼς ἡ τῆς ὁράσεως αἴσθησις ὑπὸ τῶν παντοδαπῶν θεαμάτων ἀμβλύνεται καὶ δὲν διακρίνει

τὸ ὠραιότερον, οὕτω καὶ ἡ αἴσθησις τῆς ἠθικῆς χάριτος διαφθείρεται ὑπὸ τῶν ποικίλων ἡδονῶν τε καὶ τέρψεων.

Φοβοῦ πρὸς τούτοις, φιλότατη μου, καὶ τοὺς σφοδροὺς τῆς ψυχῆς κλόνους, ἐπειδὴ ἐπιφέρουσιν ἀηδίαν πρὸς πᾶσαν ἡδονὴν καὶ ἀπαρέσκειαν· πρέπει δὲ νὰ φυλάττησαι τοσοῦτω πλέον, ὅσα ἦττον αἱ νέαι ἀντέχουσι πρὸς ὅσα συναισθάνονται. Εἰς τῶν ἀρχαίων ἔλεγε, « ἡ ἐγκράτεια εἶναι μήτηρ τῆς ἡδονῆς. » Τωόντι διὰ τῆς ἐγκρατείας ἡ τις συντελεῖ εἰς τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος διαχύνεται εἰς τὴν ψυχὴν μας διὰ παντός χαρὰ εὐφρόσυνος ἐπειδὴ δὲν ἔχομεν τότε ἀνάγκην θεαμάτων θελξικαρδίων πρὸς ψυχαγωγίαν καὶ διάχυσιν τοῦ πνεύματος· ἀλλ' ἀπλῶς μία ἡδονικὴ ἀνάγκησις ἢ φιλικὴ καὶ ἐράσμιος ὁμιλία, εἰσὶν ἱκαναὶ νὰ προξενήσωσι τὴν πλέον ἀρεστὴν θυμηδίαν ἢ τῶν ποικίλων ἡδονῶν ἅπαν τὸ σύστημα. (α)

Προσέτι αἱ ἀθῶαι ἡδοναὶ εἰσὶ πάντοτε πρόχειροι, εὐωνοὶ καὶ εὐπόριστοι, αἱ δὲ λοιπαὶ θέλγουσι, καθ' ὅσον αὐταὶ παραφθείρουσιν οὐ μόνον τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τὴν περιουσίαν καὶ ὑπόληψιν. (β)

Κανόνισον ἀκολουθῶς τόσον τὰς πράξεις σου, ὅσον καὶ τὰ διανοήματά σου, καὶ ἐνθυμῶ ὅτι μεγίστη ἀρετὴ εἶναι ἡ αὐτάρκεια. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἔχομεν ἀνάγκην τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων, ἅτινα ἡ τύχη κατ' ἰδίαν βούλησιν διανέμει, διὰ τοῦτο πρέπει ἕκαστος νὰ κανονίζῃ τὴν περιουσίαν του, ἐφ' ὅσον μάλιστα εἶναι μετρίας καταστάσεως, μετριάζων τὰς τρυφάς καὶ ἐπιθυμίας του καὶ συμβιβάζων τὴν ἀναλογίαν τῶν προσόδων καὶ τῶν ἐξόδων του, ὅπερ καὶ καλεῖται οἰκονομία, (γ) καθότι ὅταν αἱ δαπάναι ὑπερτερῶσι τὰς προσόδους, τότε καὶ ἡ περιουσία καταναλίσκεται καὶ ἡ οἰκία ἄρδην καταστρέφεται.

Ἡ κατάπτωσις μιᾶς οἰκίας ἐπισύρει καὶ τῶν ἡθῶν τὴν κατάπτωσιν, ἔχομεν δὲ ἄπειρα τὰ παραδείγματα· ὁφείλει ὅμως ἕκαστος νὰ προσέχῃ μήπως, προσπαθῶν νὰ συμβιβάσῃ τὴν οἰκονομίαν, προσολισθήσῃ εἰς τὸ τῆς φυλαργυρίας ἐπονείδιστον πάθος (δ) διὰ σὺ, ἀφαίρεσον μόνον τῶν ἀναλωμάτων τὰ περιττά, ὥστε νὰ δύνασαι ἐπομένως νὰ ἐκπληρῇς κατ' ἀξίαν, ὅσα χρεὴ σοὶ ὑπαγορεύουσι μετὰ λόγου οἱ θεσμοὶ τῆς εὐπρεπείας καὶ τῆς φιλίας καθὼς καὶ τῆς ἱερᾶς θρησκείας, ἐπειδὴ δὲν παράγει τὰ κέρδη ἡ μικροπρεπὴς οἰκονομία ἀλλ' ἡ καλὴ τάξις καὶ διευθέτησις.

(Ἀκολουθεῖ.)

Il est des plaisirs pour tous les âges; Il n'y a rien de petit, rien de minutieux en apparence qui ne soit lié par ses effets aux choses les plus essentielles.

(Mme Miremont)

Dulce etiam fugias, quod fieri amarum potest. P. S.

(β) Ἐξ ἡδονῆς γὰρ φύεται τὸ δυστυχεῖν. (Μένανδρος)

(γ) In mullam avarus bonus est, in se persimus. P. S.

(α) Γέλωτος ἄκαιρος ἐν βροντοῖς δεινὸν κακόν. (Πυθαγόρ.)

(β) Essai sur l'Éducation de femmes Chap. 4.

(Mme Rémusat.)

(γ) Ἄν εὐφρονῇς τὰ πάντα καὶ εὐδαίμων ἦσῃ (Σιμωνίδης),